

Vildtforvaltningsrådets natursyn

1. Indledning

1.1 Baggrund

Med udgangspunkt i den offentlige debat, der har været og stadig verserer vedr. holdningen til nye dyr i den danske natur - f.eks. vildsvin, los, bæver og mink - besluttede Vildtforvaltningsrådet på sit møde den 3. december 1997 at nedsætte en arbejdsgruppe, der fik til opgave at udarbejde et udkast til fælles natursyn for rådet, særligt med vægt på reintroduktion af pattedyr og fugle til den danske natur.

1.2 Arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppen bestod af følgende medlemmer:

- Anders Lassen (formand), De danske Landboforeninger
- Jane Lund Henriksen, Friluftsrådet
- Christian Hjorth, Dansk Ornitologisk Forening
- Poul Henrik Harritz, Danmarks Naturfredningsforening
- Kristian Raunkjær, Danmarks Jægerforbund
- Flemming Frandsen, Naturbeskyttelsesrådet
- Vildtforvaltningskontoret (Søren Eis), har fungeret som sekretariat for gruppen

1.3 Kommissorium, møder m.v.

Arbejdsgruppens udgangspunkt har været følgende kommissorium:

Gruppen fremlægger til Vildtforvaltningsrådsmødet d. 28. maj 1998 forslag til Vildtforvaltningsrådets Natursyn med særlig vægt på reintroduktion af pattedyr og fugle til den danske natur.

På baggrund af skriftlige bidrag fra medlemmerne udarbejdede sekretariatet i februar 1998 1. udkast til indstilling fra gruppen. Gruppen holdt møde d. 4. marts 1998 på vildtforvaltningsskolen på Kalø, hvor udkastet blev drøftet. På baggrund af disse drøftelser, samt efterfølgende kommentarer fra gruppens medlemmer, udarbejdes en indstilling til Vildtforvaltningsrådets møde d. 28. maj 1998. Indstillingen blev tiltrådt*) på rådsmødet med en enkelt tilføjelse, der er indarbejdet i nærværende indstilling.

*) DOF's udgangspunkt er, at foreningen i ingen tilfælde kan gå ind for reintroduktion af fugle eller pattedyr til den danske natur. Foreningen bakker imidlertid op om den resterende del af indstillingen.

2. Indstilling

2.1 Hvad kan betragtes som natur?

Det danske landskab har et meget varieret naturindhold alt efter graden af menneskelig indgriben. Uanset dette forhold må det generelle udgangspunkt være, at det åbne land som helhed betragtes som natur.

2.2 Dynamiske naturprocesser

Naturens dynamiske processer bør begrænses mindst muligt og evt. genskabes under skyldig hensyntagen til menneskers sikkerhed og erhvervsinteresser. Begrænset menneskelig indgriben og udnyttelse bør dog accepteres for at bevare og genskabe visse landskabstyper og småbiotoper. Det må accepteres, at naturens dynamik kan betyde, at nogle arter forsvinder, og andre indvandrer. Denne erkendelse bør indarbejdes i strategier for natur- og vildtforvaltningen.

2.3 Overordnede forvaltningsprincipper for pattedyr og fugle

- Fugle- og pattedyrfaunaen bør udgøre den størst mulige naturligt forekommende biologiske mangfoldighed. Dette sikres bl.a. ved at beskytte sjældne og truede arter og ved at beskytte vildtet i yngletiden, og i perioder hvor vildtet presses af vejrliget og lignende.
- Oprindelighed - autenticitet bør tillægges væsentlig betydning.
- Vildtets levesteder skal sikres kvalitativt og kvantitativt gennem oprettelse af et vildtreservatnetværk og naturbeskyttelseslovens generelle beskyttelsesbestemmelser samt naturpleje.
- Genskabelse og understøttelse af naturens processer, der kan medvirke til at bevare og genskabe biotoper, bør støttes, særligt når det kan medvirke til at forbedre bestandsniveauet for truede arter og/eller medvirke til, at forsvundne arter genindvandrer.
- Rekreativ udnyttelse af naturen bør foregå under væsentlige hensyn til flora og fauna. Udnyttelsen af fugle og pattedyr i form af jagt bør ske på et bæredygtigt grundlag efter etiske principper.

2.4 Definitioner

Ved "udsætning" forstås i det følgende udsætning i naturen af pattedyr og fugle, der er naturligt forekommende på udsætningsstedet. Typiske eksempler på vildt, der kan udsættes i den danske natur, er de arter, der kan udsættes uden tilladelse: Fasan, gråand og agerhøne.

Ved "genindvandring" forstås i det følgende, at arter af fugle eller pattedyr, der på et eller tidspunkt siden den sidste istid har været forekommende i Danmark, uden menneskelig mellemkomst atter indfinder sig i den danske natur eller på lokaliteter, hvor de har været forsvundet fra gennem længere tid. Hvis de nævnte viltarter dukker op i Danmark som følge af udsætningsprogrammer i udlandet, anses de ligeledes som genindvandret.

Ved "indvandring" forstås i det følgende, at arter af pattedyr og fugle, der ikke har forekommet i den danske natur siden den sidste istid, uden menneskelig mellemkomst indfinder sig i den danske natur.

Ved "reintroduktion" forstås i det følgende, at arter af fugle og pattedyr, som siden den sidste istid er forsvundet enten som følge af menneskelig efterstræbelse, klima- eller biotopændringer m.v. sættes ud i naturen.

Også genudsætning af en vildtart i en lokalitet hvorfra den pågældende art er forsvundet (f.eks. en ø), og hvortil arten har vanskeligt ved at genindvandre, betrages i det følgende som reintroduktion.

Ved "introduktion" forstås i det følgende, at arter af fugle og pattedyr, der ikke har forekommet i den danske natur siden sidste istid, ved menneskelig mellemkomst sættes ud i naturen eller slipper ud fra fangeskab.

2.5 Udsætning af vildt

Der bør som udgangspunkt ikke udsættes andre arter end de arter, der må udsættes uden særlig tilladelse efter lov om jagt og vildtforvaltning, nemlig fasan, gråand og agerhøne. Det accepteres, at disse arter udsættes primært med henblik på jagtlig udnyttelse under forudsætning af, at den fauna, der findes på udsætningsstedet, ikke påvirkes eller kun påvirkes i ringe grad af udsætningen.

2.6 Genindvandring af tidligere i Danmark forekommende vildtarter

Udgangspunktet bør være, at arter, der genindvandrer, skal beskyttes og accepteres i den danske natur, også selvom det drejer sig om en følge af et udsætningsprogram i udlandet (stor hornugle). Dog bør man på forhånd have gjort sig punkterne nævnt under 2.10 klart, før en genindvandring accepteres.

2.7 Indvandring af nye vildtarter

Også naturlig indvandring af nye arter, der ikke tidligere har forekommet i Danmark, bør accepteres. Dette gælder dog ikke, hvis det drejer sig om udslip fra fangeskab m.v. af arter, der ikke forekommer naturligt i den europæiske regioner. Sådanne eksotiske arter bør hindres i at etablere sig i den danske natur. I forbindelse med indvandring af nye arter bør punkterne under 2.10 ligeledes overvejes.

2.8 Reintroduktion

I overvejelser vedr. reintroduktion af vildtarter, der ikke længere forekommer i Danmark, bør punkterne nævnt under 2.10 nøje overvejes. Det samme gør sig gældende ved reintroduktion af hjemmehørende vildtarter. Hvis gennemgangen af de nævnte punkter ikke fører til "diskvalifikation" af en art, bør reintroduktion overvejes.

I tilfælde hvor en art er forsvundet fra en isoleret lokalitet, hvortil den vanskeligt kan genindvandre, eller såfremt arten ikke naturligt har kunnet sprede sig til den pågældende lokalitet bør reintroduktion overvejes positivt. Arter, der typisk kan komme på tale at tillade reintroduktion af, er hjortevildt og hare. Trækfugle bør ikke reintroduceres.

Målet for sådanne reintroduktioner bør være at øge naturindholdet lokalt og evt. give mulighed for jagt på et bæredygtigt grundlag, det vil sige uden supplerende udsætninger.

2.9 Introduktion af ikke hjemmehørende vildtarter

Introduktion af ikke hjemmehørende arter bør under ingen omstændigheder finde sted og vil typisk også være i strid med internationale naturbeskyttelsesaftaler.

2.10 Overvejelser/forvaltningsplan i forbindelse med reintroduktion af vildt

- Før det evt. besluttet at reintroducere en vildtart, bør nedenstående spørgsmål gennemgås med henblik på at afgøre, om en reintroduktion bør finde sted eller ej. Hvis det besluttet, at en reintroduktion skal finde sted, bør der, før dette sker, udarbejdes en forvaltningsplan for arten.
- Hvad er det overordnede mål med reintroduktionen? Hvilken rolle skal arten spille?
- Udgør biotopen, hvor en art ønskes reintroduceret, et naturligt levested, hvor arten kan udvise naturlig levevis både på kort og længere sigt?
- Hvad er årsagen til, at arten er forsvundet? Er der en rimelig chance for, at arten kan indvandre uden menneskelig hjælp? Og i givet fald hvilken indflydelse skal det have på beslutningen om reintroduktion? Hvor stor skal udbredelsen være geografisk og numerisk?
- I hvilket omfang vil der ske skader på landbrugsafgrøder, husdyr, skovbrug m.v., og bør der i givet fald udbetales erstatning og/eller gives tilladelse til regulering?
- Er der sikkerhed for, at arten ikke længere findes i det område, hvor den påtænkes reintroduceret?
- Er der risiko for faunaforurening, negativ indflydelse på økosystemer herunder flora, landskabsændringer og fortrængning/stimulering af andre dyr?
- Er der risiko for forurening, f.eks. ferskvandsforurening?
- Hvilke veterinære aspekter følger af en reintroduktion?
- Hvordan sikres det bedst mulige udsætningsmateriale og dermed den størst mulige autenticitet?
- Bør der i kortere eller længere tid knyttes restriktioner for naturbrugere til det område, hvor reintroduktionen finder sted?
- På hvilekn måde sikrer man sig en folkelig debat særligt på lokalt plan vedr. reintroduktionsplanerne?
- Skal arten bortskydes eller indfanges, hvis den breder sig udenfor et i forvejen udpeget område, eller hvis det viser sig, at reintroduktionen har utilsigtede konsekvenser som f.eks., at den bliver langt mere talrig end forventet?
- Bør arten kunne jages på et bæredygtigt grundlag?

2.11 Forvaltningspolitik

Både når det gælder naturlig ind- og genindvandring samt reintroduktion af pattedyr og fugle, bør der formuleres en klar forvaltningspolitik, der er på forkant med udviklingen, således at der ikke er tvivl om den nationale holdning, når et nyt dyr ind- eller genindvandrer, eller når der opstår diskussion om reintroduktion af en vildtart.

2.12 Prioritering af ressourcer

Der bør i forbindelse med prioritering af ressourcer til bevaring af bestande primært sættes på bevaring af bestande i det eksisterende udbredelsesområde frem for reintroduktion af arten i områder, hvor de pågældende arter er forsvundet.

2.13 Arter, der ikke kan accepteres som nye vildtarter i Danmark

En ny vildtart bør ikke accepteres i den danske fauna, såfremt den udgør en uacceptabel fare herunder sygdomsmæssig risiko for mennesker og husdyr, eller fordi den kan udgøre en fare for faunaforurening.

2.14 Forvaltning af allerede etablerede ikke hjemmehørende arter

Arter, der ikke er hjemmehørende, og som allerede har etableret reproducerende bestande i naturen, f.eks. på grund af udslip fra fangeskab (mink) eller som via udsætninger i udlandet har bredt sig til Danmark (amerikansk skarvand), bør søges fjernet eller reduceret væsentligt, såfremt de udgør en trussel for hjemmehørende arter eller arter, der er truede på europæisk eller globalt plan.

Reglerne for hold af ikke hjemmehørende arter eller stammer/slægter, der kan fortrænge, krydse sig med eller på andre måde udgøre en trussel for danske vildtarter, hvis de slipper ud, bør være ekstra strenge bl.a. med hensyn til krav til bure og hegn.

SN 1996-302-0022

Juli 1998